

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il ¹

בבא מציעא דף קיא.

האומר לחברו צא שכור לי פועלים, מה הדין לגבי "לא תלין"?

מדוע?	מה הדין	
בעה"ב לפי שלא שכרן, והשוכר לפי שאין עבודתן אצלו	אף אחד לא עובר	שכרכם על בעה"ב
דהוא צריך לשלם להם ויטול מבעה"ב	השוכר עובר	שכרכם עלי

שכיר שעות¹, מהו זמן גבייתו?

שכיר שעות דלילה (נשכר מתחילת הלילה עד חצות)	שכיר שעות דיום (נשכר מהבוקר עד חצות)	
כל היום וכל הלילה שאחריו ²	כל היום	לשמואל, למשנתנו, לר"ש
כל הלילה	כל היום	לרב, לר"י דברייתא

מהו עושק ומהו גזל?

גזל ³	עושק	
יש לך בידי ואיני נותן לך	לך ושוב לך ושוב	לרב חסדא
יש לך בידי ואיני נותן לך ⁴	נתתיו לך	לרב ששת
נתתיו לך	לא שכרתיך מעולם	לאביי
	נתתיו לך, או לא שכרתיך מעולם ⁵	לרבא

¹ דהנה אם נשכר לכל היום - גובה כל הלילה, ואם נשכר לכל הלילה - גובה כל היום, והנידון כאן אם נשכר רק לכמה שעות, כמה זמן גבייתו.

² טעם המשנה, ד"לא תלין" משמע לינת כל הלילה (תוד"ה יצא, דף קי:). א"נ, דהיום הולך אחר הלילה, כל שלא שכרו מאתמול (רש"י דף קיא. ד"ה ושמואל).

³ לשון "גזל" דקרא משמע שאנסו בידו ממש טפי מעושק (רש"י ד"ה גזל).

⁴ והסיקה הגמ' שכך אמר לו קודם שהגיעו לבי"ד, אולם בבי"ד כיחש לו וכפרו. ולמד רב ששת כן מייטור הבי' שכתוב "או בגזל", ור"ל שכבר גזל אותו ע"י שאמר לו יש לך בידי ואיני נותן לך, ואח"כ כיחש לו וכפר לו. אולם גבי עושק שאין יתור של בי', מוכח שע"י הכחשה וכפירה עשקו שאמר לו נתתיו לך.

⁵ ע"י בריטב"א שכך כוונת רבא, שהרי לא העמיד אביי גזל דוקא בנתתיו לך אלא כדי לחלק בינו לעושק, ולכן לרבא דס"ל היינו עושק היינו גזל שניהם ודאי איתנהו בין בנתתיו לך ובין בלא שכרתיך מעולם. וע"ע במאירי.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת. ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il ²

בבא מציעא דף קיא:

העושה שכר בהמה וכלים וגר תושב, במה עובר?

ביומו תתן שכרו, ולא תבוא עליו... (דברים כד:טו)	לא תעשק שכיר עני ... בארצך בשעריך (דברים כד:יד)	לא תעשק את רעך, לא תגזל, לא תלין ¹ (ויקרא יט:ג)	
	שכר אדם, בהמה וכלים ³ , וגר תושב ⁴	שכר אדם, בהמה וכלים ²	משנתנו (תנא דר"י)
	שכר אדם, שכר בהמה וכלים, ושכר גר תושב		לתנא קמא דברייתא ⁵
שכר אדם וגר תושב ⁶	שכר אדם, בהמה וכלים	רק שכר אדם	לר' יוסי בר' יהודה

מה לומד כל אחד מהתנאים מהפסוקים דלהלן

ר' יוסי בר' יהודה	ת"ק דברייתא	משנתנו ור' ישמעאל	
למעט בהמה וכלים	להקדים עני לעשיר	להקדים עני לעשיר ⁷	ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא (דברים כד:טו)
להקדים עני לעשיר	להקדים עני לאביון	להקדים עני לאביון	לא תעשוק שכיר עני ואביון (דברים כד:יד)
לרבות שכיר שעות	לרבות שכיר שעות ⁸	לרבות בהמה וכלים	לא תלין פעולת שכיר אתך (ויקרא יט:ג)
להתיר גזל או עושה עכו"ם ⁹	להתיר גזל או עושה עכו"ם	למעט גר תושב	לא תעשוק את רעך (ויקרא יט:ג)

¹ דין שלש לאוין אלו שוה, אף שלא נזכר בגמ' להדיא אלא לאו ד"לא תלין" (רש"י ד"ה ויש בהם, ד"ה ואין בו).

² ואף שתנא דמתני' לא יליף "שכיר" "שכיר", מ"מ על בהמה וכלים חייב כדילפינן מ"אתך" (ולתוד"ה וריב"י, דרשינן לה מלשון: לא תלין "פעולתו" אתך).

³ וילפינן לה מ"בארצך" - כל שבארצך.

⁴ כדילפינן מ"בשעריך".

⁵ ת"ק דברייתא דריש גז"ש "שכיר" "שכיר" להקיש הנך קראי דויקרא להנך קראי דדברים.

⁶ ר' יוסי בר' יהודה ס"ל דאינו עובר באלו בהמה וכלים, דכתיב "כי עני הוא", דהיינו מי שבא לידי עניות ולא בהמה וכלים. (ושאר תנאי מיבעי ליה "כי עני הוא" להקדים עני לעשיר).

⁷ בגמ' לא מבואר, אולם כיון שבשכר בהמה וכלים ס"ל למשנתנו כת"ק דברייתא א"כ דרשתם בהאי קרא על כרחך היא כמוהו.

⁸ בגמ' מבואר דריבוי זה הוא לר' יוסי בר' יהודה, מ"מ כיון שת"ק דברייתא ס"ל לדרשת "שכיר" "שכיר" (ולא כמשנתנו), א"כ לא צריך לריבוי בהמה וכלים ועל כרחך דורשו כר' יוסי בר' יהודה.

⁹ כ"ה בגמ' אליבא דת"ק דברייתא, ומ"מ גם ר' יוסי בר' יהודה על כרחך דורש כן מדלא הוצרך "רעך" למעט גר תושב כיון שלא דרש "אתך" כמשנתנו.